

DOLENJSKI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATEL: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak teden - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za izposojnino 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 37 (547)

Leto XI

NOVO MESTO, 15. SEPTEMBRA 1960

UREJUIF uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gočnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilačeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKAR: Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

S seje OLO

V torek je bila v Novem mestu 16. skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora. Na dnevnem redu je bilo: pregled izvrševanja sklepov zadnje seje, poročilo predsednika sveta za družbeni plan in finance o polletni izvršitvi družbenega plana in proračuna, poročilo predsednika sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o pripravah za jesensko setev, poročilo predsednika UO sklada za kadre in sprejem poslovniške uprave OLO. Dalje so sprejeli več odločitev, dali nekaj garancij, reševali premoženjsko pravne zadeve itd. Podrobneje bomo o seji in sprejetih sklepih poročali v številki prihodnjice.

Cesto čez Gorjance že asfaltirajo

V ponedeljek, 11. septembra, so začeli delavci podjetja »Slovenija ceste« asfaltirati cesto čez Gorjance. Pripravljalna dela na odseku, ki bo asfaltiran letos, so že zaključena. Novo cestniško bo široko 6 m (prejšnje je bilo 4,5 do 5 m). Če bo vreme ugodno, bo asfaltiranje trajalo mesec dni, tako da bo cesta že oktobra letos izročena prometju. Ker bodo za asfaltiranje porabili velike količine asfalta, bodo v Bršljinu zgradili posebno asfaltno bazo, kjer bodo pripravljali asfalt in ga nato odvažali na cestišče. Pri bližnj enaki asfaltni bazi smo lahko videli leta 1958, ko so mladinske brigade gradile avtomobilsko cesto, le da je bila tista večja.

V boju proti tuberkulozi

PREDSEDNIK
TITO NA POTI
V NEW YORK

V torek popoldne je odpotoval iz Ljubljane v New York predsednik republike tovariš Tito kot vodja jugoslovanske delegacije na petnajstem zasedanju Generalne skupščine OZN. Na tem pomembnem in vzvišenem mirovnem poslanstvu želimo tovarišu predsedniku srečno pot in kar največ uspehov!

Dnevi od 18. do 25. tega meseca naj bi šli mimo nas v znamenju boja proti tuberkulozi. V tem tednu bomo zdravstveni in socialni delavci kritično pregledali svoje delo in ugotovili, kako daleč smo prišli v prizadevanjih za izkoreninjenje te hude, dolgotrajne in za vso našo skupnost še vedno tako problematične bolezni.

V zadnjih letih smo z dobro organiziranim delom in z vsemi modernimi metodami zdravljenja dosegli predvsem, da se je zmanjšala umrljivost, zlasti pri nas v Sloveniji. Nismo pa dosegli večjih uspehov pri zmanjšanju obolevnosti, ki je vsa zadnja leta približno na isti višini. Naša protituberkulozna služba, ki je dobro organizirana, kljub vsem naporom zdravstvenih delavcev še vedno ne dosega, kar bi želeli. Vzrokov za to je več, eden glavnih pa je množičnost obolenja. Naša socialno-zdravstvena zakonodaja omogoča slehernemu jetičnemu bolniku sodobno zdravljenje, bodisi v zdravništvu ali v ambulantah. Ambulantno zdravljenje pride v poštev za tiste bolnike, ki jih iz objektivnih ali subjektivnih razlogov ne moremo obdržati v bolnišnici ali okrevatišči do končnega ozdravljenja. V takih primerih smo priložnost zdraviti bolnika doma. Osnovni pogoj za uspešno zdravljenje doma pa je stalna kontrola nad bolnikom. Tako morajo dispanzerji prevzeti naslednje odgovorne naloge:

1. da bolnikom, ki se zdravijo doma, redno nudijo ustrezna zdravila, 2. da redno kontrolirajo razvoj bolezni, 3. da izvajajo socialnoskrbne ukrepe, primerna postelja za bolnika, denarna pomoč za izboljšanje življenjskih razmer - skratka: RK pomaga odstraniti vse tiste škodljive vplive, ki so omogočili bolezen, da se je razvila. Pa ne samo to! Rdeči križ skrbi tudi, da je bolnik pravilno poučen o bolezni in zdravljenju. Le bolnikova prosvetljenost in prosvetljenost njegove najbližje okolice je poročilo, da bo bolnik discipliniran in da bo uspeh zdravljenja doma prav tolikšen, kakor če bi se zdravil v bolnišnici.

List mladih v Jugotaniu

Mladinski aktiv podjetja Jugotani, Sevnica, je izdal prvo številko svojega glasila »Ježica«. To je prvo samostojno tovarniško glasilo mladinskega aktivna v našem okraju, če že ne v Sloveniji! Na 19 straneh nudi mladim bralcem sestavo o 10-letni delavski samoupravljalni, o bodočem razvoju podjetja, o njegovi zgodovini in o delu mladine v podjetju. Zadnjih 12 strani lista je posvečenih literarnim prispevkom mladih članov kolektiva in domačim šalim. Čeprav je list šapirografiran, ga poživljajo ilustracije, ki jih je priredila ilustracija na prvi strani in med teksti. Vsi sestavki so pisani v zelo lepem jeziku, razen tega pa so hkrati preprosti in razumljivi vsakemu bralcu. Mladim, ki so prvo številko »Ježice« pripravili, iz srca čestitamo!

ko naloge tudi ublažitev, če ne izkoreninjenje alkoholizma, ki tako kvarno vpliva na telesno in duševno zdravljenje naših ljudi in ki skoraj vedno botruje hudim oblikam tuberkuloze, tudi pri mladih ljudeh. Moderna znanost nam ni dala v roke samo sredstva za zdravljenje, temveč tudi za večanje odpornosti, zlasti otroškega organizma, proti tuberkulozi. To je zaščitno cepljenje - besežiranje, ki ni nevarno. Po svetu so cepili že nad 100 milijonov otrok in to z uspehom. Naš boj bo popoln šele takrat, ko bomo uspeli cepiti prav vsakega otroka že ob rojstvu ali pa vsaj v najzgodnejši življenjski dobi. Tako bomo zmanjšali obolevnost s težjimi oblikami, kot na primer meningitis, in sploh zmanjšali število obolelih.

Ob tednu boja proti tuberkulozi naj vsak izmed nas pomisli, da lahko kaj kmalu zbolijo tudi sam. Prav vsak je zato v naši skupnosti dolžan, da se odzove pozivu RK za sodelovanje v boju proti TBC. Vsak lahko doprinese delež v tem boju na svojem delovnem mestu v kolektivu ali na vasi, pa tudi doma pri reševanju socialnih in ekonomskih problemov in pri odpravljanju škode, ki jo povzroča TBC naši skupnosti. Zlasti je važno, da poučimo vso našo mladino o nevarnosti tuberkuloze. Le tako bomo s skupnimi silami uspeli zmanjšati tudi obolevnost - kar bo v prid nam vsem.

Dr. Velena Zakrajšek

Rekordna proizvodnja v tovarni celuloze

V preteklem mesecu so delavci tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Vidmu-Krškem dosegli svojevrsten rekord, kakršnega v sedanjih 21 letih tovarna še ni doživela: v obratu proizvodnje celuloze so izdelali na dan povprečno tudi po 90 ton celuloze in po 8-9 ton lomspajrja. Papirja so izdelali v avgustu več kot 3.000 ton, kar je prav tako rekorden uspeh. Mesecni operativni plan so v to-

varni presegli za 4 odstotke, kar pomeni za avgust 284 ton več proizvodov.

Vse kaže, da bodo v tovarni proizvodnje v prihodnjih mesecih še povečali. Uspehi nagrajevanja po učinku in po novih ekonomskih enotah v podjetju dajejo iz meseca v mesec preučljivejša dokaza, kako potrebno je bilo uvesti tak spodbudnejši način plačevanja dela.

ZASEDANJE PLENUMA OBSS NOVO MESTO

V gospodarstvu je še dovolj rezerv

Podjetja dosegajo planske naloge brez večjih naporov - Nagrajevanje po učinku in izboljšanje organizacije dela sta pomembni nalogi - Varnost pri delu premalo upoštevamo - Razvoj samoupravljanja v kolektivih se ne da ovreči s silo

V petek, 9. septembra, je zasedal plenum OBSS Novo mesto. Razprava je bila vseskozi zelo plodna, saj je osvetlila nekatere slabosti, ki smo jih doslej vse preveč omalovaževali. Delegati so se pogovorili o izpolnjevanju plana v prvem polletju, o pripravah na teden varnosti pri delu in o političnih skupnostih, na koncu pa odločno obsodili pojave dušenja delavskega samoupravljanja v nekaterih kolektivih.

Ko primerjamo uspehe dosežene v prvem polletju letos, z onimi iz lanskega leta, ugotovljamo lep napredek. Z uspehi pa ne moremo biti zadovoljni, saj niso v zadostni meri posledica uporabljanja skritih rezerv v kolektivih.

Čeprav smo že v začetku leta ugotavljali, da je delo v več izmenah ena najprimernejših oblik za povečanje proizvodnje, so ga malokje uvedli. Številno nadur še vedno raste. Večina podjetij bo plan izpolnila brez večjih težav do

Grmski gojenci pri strojni molži

Volitve obratnih delavskih svetov na Vidmu

V sredo, 21. septembra, bodo v tovarni celuloze in papirja »Djuro Salaj« prvokrat volili obratne delavske svete. Z njihovo pomočjo bo osrednji delavski svet lažje in uspešneje upravljal kombinat celuloze in papirja, hkrati pa bodo posamezne ekonomske enote s svojimi delavskimi svetovi bolj skrbjele za naraščanje proizvodnje dela. Predloge kandidatnih listov delavci in nameščenci prejmejo v dnu na množičnih sestankih posameznih ekonomskih enot v tovarni.

Zanimanje za naš turizem

Pretekli teden je na povabilo Turistične zveze Slovenije in Gostinske zbornice za LRS obiskala Spod. Posavje in Dolenjsko nizozemska novinarka ga. Nell De Bock-Luiting. Obiskati nas je nameravala že lani, ko si je ogledala turistične znamenitosti Stajerske, pa ji zaradi pomanjkanja časa ni uspelo. Gospa Nell De Bock-Luiting si je ogledala grad Mokrice, Cateče Toplice, Smarjske Toplice, Izod Otočec, Novo mesto in okolice ter Dolenjske Toplice. Bila je navdušena nad gradom Otočec in našimi topliskimi zdravilišči, izrazila pa je nekaj pomislekov zaradi neurejenosti mokriškega gradu. Ogledala si je tudi Posavski in Dolenjski muzej ter je bila začudena nad tem, da imajo tako majhni kraji lepe zgodovinske zbirke iz svoje preteklosti. O svojih vtisih, kar bo vsekakor v prid našemu razvijajočemu se turizmu.

Predsedstvo okrajnega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev je na zadnji seji odločilo, da bo redna okrajna skupščina zadnje dni meseca oktobra, dober mesec pred kongresom Zveze. Na skupščini bo 110 delegatov zastopalo 6.038 članov naših društev, ki so bili izvoljeni na razširjenih plenarnih občinskih svetovih v juliju. Skupščina bo delala v štirih komisijah, da bo tako omogočeno čim večjemu številu delegatov sodelovati v razpravi, ki naj bi bila kritična ocena dela Zveze Svobod in prosvetnih društev od zadnje skupščine. Predvsem mora biti skupščina dogovor, kako reševati nove naloge.

Pred dnevi so občinski sveti (razen v občini Trebnje) sklicali seje, na katerih so med drugim sprejeli sklep, da bodo v vseh Svobodah in prosvetnih društvih občini zbori in delovni razgovori do 15. oktobra. To bo zahtevalo več pospešenih priprav, zato pa bodo člani svetov nudili društvom čim več konkretne pomoči, predvsem pri sestavljanju programov. Občinski svet v Sevnici je že pred mesecem pripravil obširna navodila in priporočila društvom za sestavo delovnih programov, njegovi svetovi pa so postali strokovna telesa in praktični svetovalci društvom. Lahko z veseljem ugotovimo, da so vsi občinski sveti (razen trebanjskega) resno razmišljali in prišli do konkretnih sklepov, ki jih že uresničujemo, prilagajemo zahtevam in potrebam v posameznih občinah. Tako lahko upravičeno pričakujemo, da bodo letošnji občni zbori še boljši od laniških, predvsem bo pa kakovosten napredek v programih društev, ki se vse močneje približujejo sodobnim težnjam. Na to je prav gotovo

v veliki meri vplivalo pravilno poimovanje zahtev našega časa tako pri občinskih in društvenih vodstvih, ki so tudi letos v lepem tednu poslali svoje člane na seminarju v Ljubljani. Zveza Svobod in prosvetnih društev v Kopru. - Vzporedno z organizacijskimi pripravi teko oz. se bodo v najkrajšem času pričela strokovna posvetovanja. Tako je občinski svet v Sevnici že organiziral dramski posvet in pripravila seminar za klubsko dejavnost. Vsi občinski sveti sklicujejo posvetovanja zborovodij

izkušnje in nudili pomoč vsem tistim, ki bodo z zbori šele letos pričeli resneje delati. V sodelovanju s centrom za izobraževanje bo okrajni svet priredil seminar za predavatelje v klubih. Vse te obsejne in za nadaljnje delo pomembne priprave bodo potekle v času kot občni zbori društev.

V bodočem delu bodo Svobode in prosvetna društva našega okraja usmerjena prvenstveno na pet področij, ki so najbolj aktualna. Ustanovljala bodo klube objektivno neugodnim pogojem nove klube, ki so

našimi amaterji dovolj. Pri prvih korakih za načrtno in sistematično delo z mladinskimi pevskimi zbori smo že lani ugotovili, da imamo ogromno navdušenih mladih pevcev in da tudi glede strokovnega poudarka kadra nismo v krizi. Zato bodo letos rezultat združitve teh elementov skrbno pripravljene občinske revije in okrajna revija mladih pevcev. Mladim bodo namenjena tudi mladinska gledališča, ki pravzaprav niso pri nas nekaj novega, saj na mnogih šolah in v mnogih društvih mladina že igra. Naš namen je širiti gledališko kulturo in vzgajati nov naraščaj, ki ga bodo črpale amaterske igralske skupine, ki so zanj ponekod že v močno v škripih. Dobrim knjigam, predvsem skrbni za razširitev knjig Prešernove družbe, ureditvi občinskih in potujočih knjižnic in povečanju knjižnega fonda v njih, bodo Svobode in prosvetna društva letos posvetila načrtno skrb. Vsako društvo bo imelo posebno komisijo, pri občinskih in okrajnem svetu pa bodo formirani posebni odbori, katerih naloga bo skrb za uresničitev tega programa. Prav in lepo bi bilo, če bi tudi tam, kjer razpolagajo z denarjem, obstajale take komisije, saj bi tako res lahko prišli do lepih knjižnih zbirk v knjižnicah.

Na teh osnovah je predviden nov program okrajnega sveta, taki so programi občinskih svetov in društev, ki pa bodo razumljivo prilagojena delu svojim možnostim in potrebam. Tako bomo z dozorjeli problemi prišli na skupščino, kjer bodo delegati na podlagi dosedanjih bogatih izkušenj že znali sprejeti ustrezne sklepe.

Janez Gartner

DOZORELE POBUDE

mladinskih pevskih zborov, repertoarne posvete režiserjev, črnomalski občinski svet pa še posvetovanje vodij folklornih skupin, ki so maja letos v Adlešičih uspešno nastopile na občinski folklorni reviji, pričeli pa so s pripravami za slovensko-hrvaško folklorno revijo v sodelovanju s skupinami iz karlovskega okraja. Okrajni svet pripravlja širše posvetovanje o problemih ustanavljanja in utrjevanja mladinskih gledališč ter o repertoarju v novi gledališki sezoni. Prav tako bo glasbeni svet zbral vodje najboljših mladinskih zborov na krajši strokovni posvet, da bi le-ti prenašali

najprimernejša oblika za kulturno estetsko izobraževanje in zbiranje širokega kroga ljudi k pojetnemu razvedrilu. Ze obstoječim klubom bodo društva poglobila osnovo in jih razvijala po začetni poti. Pričela bodo s široko akcijo za prireditve zabavne vsebine, ki bodo na kvalitetni ravni. Ob občinskih revijah in okrajni reviji bodo zbrala najboljši program in ga ponudila dolenjskim turističnim centrom za čas mrtve sezone poklicnih ansambljev, ko delovni ljudje na oddihu žele tudi zabavnih glasbenih ansambljev, krajših komedij, pevcev zabavnih popevk in vsega tega je med

VEČ RAZPRAV O PLANIH ZA BODOČE RAZDOBJE

Vsak kolektiv si mora sam poiskati prostor v planu za leto 1961, v 5-letnem perspektivnem planu in planu dolgoročnega razvoja in prihodnjih 20 letih. O tem moramo razpravljati že zdaj, ker bo potem, ko bodo plani že sprejeti, prepozno! Naša podjetja so gospodarsko že dovolj močna in so v preteklosti pridobila dovolj izkušenj, da so sposobna določati smernice svojega razvoja in izbirati pot svoje rasti v bližnji in daljni prihodnosti. V planih razvoja (Nadaljevanje na 3. strani)

razprave o agrominimumu za travnike in pšenico

Tak je načrt dela brežiške delavske univerze. Med leto se bo še dopolnjeval, vendar je načrti program zelo obširen. S pomočjo kolektivov, občinskih odborov, kmetijskih združenj delavske univerze in posameznikov ga bo lahko izpolniti. Novem delavcem letu želimo delavski univerzi, da bi se prisegla lanskim uspehom.

Kaj so pokazali zaključni računi kmetijskih zadrug za minulo leto

V kmetijskih zadrugah našega okraja se je minulo leto promet znižal za 515 milijonov dinarjev. V primerjavi z letom 1958. Znižanje je pripisati predvsem ukinitvi najrazličnejših kmetijskih dejavnosti, ki so jih vse do minulega leta opravljale večinoma vse kmetijske zadruge v okraju. Podatki iz zaključnih računov nam povedo, da je minulo leto samo zaradi oddaje trgovin raznim podjetjem odpadlo 697 milijonov dinarjev prometa. Izpad bi bil še večji, če ne bi na drugi strani za 30 odstotkov porastel promet z reprodukcijskim materialom.

Razveseljivo pa so podatki o povečanju drugih dejavnosti pri KZ. Tako je vrednost kmetijske proizvodnje na zadrugi ekonomskih lani porasla za okoli 8 in pol milijona dinarjev v primerjavi z letom poprej. Promet strojnih odsekov za najrazličnejše strojne usluge pa se je povečal kar za dobrih 45 milijonov dinarjev. Za 12 odstotkov je bil večji tudi odkup kmetijskih pridelkov.

Prav tako se je za okoli 290 milijonov dinarjev povečala vrednost osnovnih sredstev pri KZ. Nabavljena so bila predvsem takšna osnovna sredstva, ki neposredno služijo razvoju kmetijske proizvodnje. Sami vrednost nabavljene mehanizacije predstavljajo skoraj 110 milijonov dinarjev. Nabavili so 92 traktorjev z vsemi ustreznimi priključki in še vrsto drugih strojev kot motorne kosilnice, škroplilnice in podobno. Tako se je tudi struktura osnovnih sredstev bistveno spremenila v korist proizvodnih osnovnih sredstev zlasti se, če to primerjamo za nekaj let nazaj, ko je bilo težje osnovnih sredstev in v zadrugi domovih in trgovinskih poslovalnicah.

Dobro gospodarjenje kmetijskih zadrug pa je seveda najbolj vidno pri ustvarjenem do-

hodku, zato si oglejmo še nekaj podatkov o ustvarjenem čistem dohodku. Razumljivo je, da je zaradi manjšega prometa, ustvarjeno tudi manj čistega dohodka kot leto poprej. Skupni osebni dohodek so se znižali za 18 milijonov 700 tisoč dinarjev, medtem ko so sklade v primerjavi z letom poprej povečali za 6 milijonov 734 tisoč dinarjev. Tako se je sklad osnovnih sredstev povečal za 2.716.000 dinarjev, sklad skupne uporabe pa za 7.737.000, nerazporejenih sredstev pa je ostalo le 355.000 dinarjev, medtem ko jih je bilo leto poprej še 3.640.000 dinarjev. To kaže, da so kmetijske zadruge letos bolj nemensko razdelile čisti dohodek, za kar so imele tudi bolj poudarjeno in čvrsto izdajarsko politiko. Ker so zadrugi svetli težili na določeni načrti in čim bolj namenski uporabi sredstev, so večino sklada skupne uporabe namenili za vzgojo kadrov, ki jih večinoma v vseh zadrugah še močno primanjkuje.

Kljub doseženim uspehom pa so se ponekod pri delitvi čistega dohodka pojavile še nekatere negativne tendence. Razmerja delitve čistega dohodka na osebne dohodke in sklade so namreč zelo različna in nihajo med 5,15 odstotka (KZ Breznica) in 38,52 odstotka (KZ Trebnje). V ilustracijo navajamo nekaj primerov:

KZ Trebnje je dala v sklade dobrih 38 odstotkov čistega dohodka ali 2.197.000 dinarjev. KZ Sentilovrenc, ki ima približno enak promet pa le 11 odstotkov ali 375.000 dinarjev.

KZ Šmarjeta, ki je imela 29 milijonov dinarjev prometa, je dala na sklade 13 odstotkov čistega dohodka ali 231.000, KZ Loka pri Zidanem mostu s 33 milijoni dinarjev prometa pa le 5,85 odstotka ali 70.000 dinarjev. Podobno je bilo tudi v nekaterih drugih zadrugah. Zelo dobro pa so okrepile zadruge,

sklade KZ v Beli krajini, ki so vložile povprečno okoli 25 odstotkov čistega dohodka v sklade.

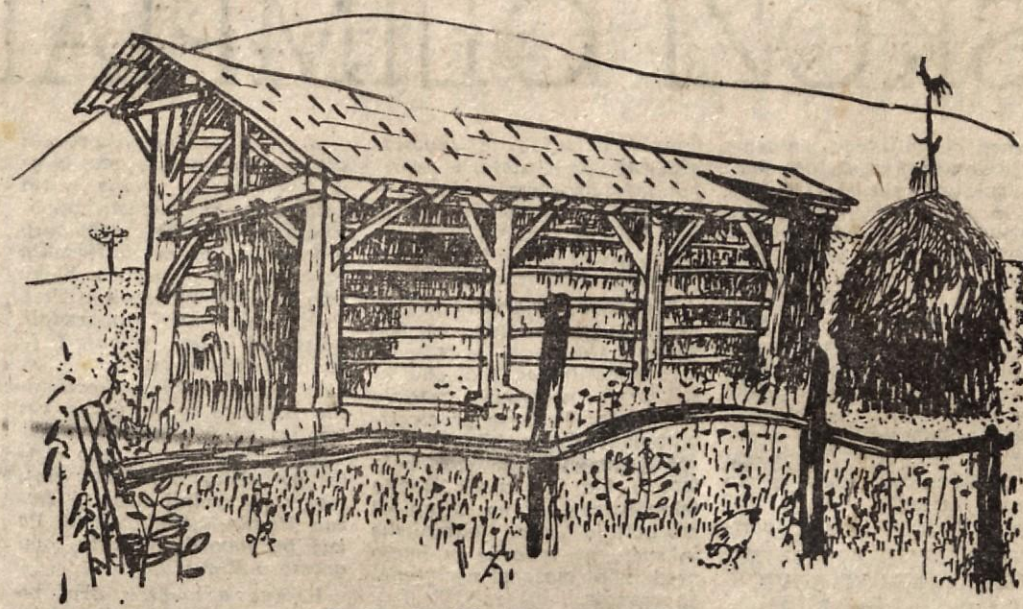
Vzroke za tako različno delitev čistega dohodka je iskati pri organih družbenega upravljanja v zadrugi in v vodstvih zadrug. Zadrugi svetovi se namreč niso dovolj poglabili v posamezne postavke zaključnih računov. Nemažna krivda pa je tudi pri knjigovodjih, ki so v večini primerov tolačili posamezne postavke preveč strokovno, lahko bi rekli v računovodskem jeziku, ki ga kmetje ne razumejo. Drugje pa so zadrugi svetovi pokazali tudi premalo zanimanja za podrobno razčlenitev posameznih postavk. Običajno se kmetje zadovoljijo s tem, da je zadruga na splošno dobro poslovala in dosegla povprečen rezultat, podrobneje, med njimi tudi notranja delitev dohodka, pa jih bolj malo zanima.

Ponekod pa so v ožjem krogu zadrugnega vodstva prevladovale tudi težnje po čim večjih osebnih dohodkih in so zadrugne svete zasleplili s tem, da so prispevek iz dohodka, ki so ga

nekateri občine odstopile zadrugam, prištevati k čistemu dohodku. Tako so zadrugi svetovi prikazali, da je bil po za- slugi kolektiva ustvarjen večji dohodek in s tem dosegli potrebitve razmerja, kot so jih predvidevala ožja zadruga vodstva. Takšni primeri so bili seveda le v tistih zadrugah, kjer se zadrugi svetovi premalo zanimajo za delo zadrug ali se zadovoljujejo samo s tem, da je zadruga dobro poslovala.

V gospodarstvu je še dovolj rezerv

(Nadaljevanje s 1. strani) moramo posvetiti posebno pozornost investicijam za družbeni standard, saj smo v večini kolektivov tu na kaj majavih nogah. Tudi pri nas je čutili težnjo operativnih organov usmeriti plan le v rekonstrukcije in gospodarske investicije. Toda investicijska izgradnja ne bo več tako na-

Bogdan Borčič: Kozolec (1960)

gla kot doslej, zato moramo določiti primeren prostor tudi negospodarskim investicijam (stanovanja, menze in vse tisto kar delovni človek potrebuje v času, ko ne dela v tovarni). Pri tem morajo kolektivi biti v stiku s komuno in ji pomagati, vendar pa naj ne bo črta za uporabo sredstev sprejemajo na podlagi enakopravnega sodelovanja med podjetjem in komuno.

za 122 milijonov 741 tisoč din manjši.

Podjetja imajo pri strojih vsa predpisana zaščitna sredstva, število nesreč pa kljub temu narašča, ker jih delavci in nadrejeni v proizvodnji ne uporabljajo. Teden varnosti pri delu v oktobru naj ne bo zato le kampanjska prireditev, ampak začetek sistematične akcije za zmanjšanje nesreč v proizvodnji, saj bo imela od tega korist vsa družba.

upravljanja, ki so takšne napačne javno obsojali. Odvrača je poudarjati, da je upravljavec v podjetju danes delavski svet, ki ga je kolektiv izvolil. Odvrača je tudi vsako sklicevanje na zaslugе v preteklosti, saj je delo edino merilo, s katerim danes vrednotimo posameznika. Direktor podjetja, ki odloči o odpravi ali o odločno odpravi! Člani ple-numa so zato vse takšne po-jave prežvelega diktatorstva odločno obsodili.

Deset let delavskega samoupravljanja

»Izročitev tovarn delavcem predstavlja najpomembnejše zgodovinsko dejanje Ljudske skupščine po sprejetju zakona o nacionalizaciji sredstev za proizvodnjo,« je v svojem eks-poziju v Zvezni ljudski skupš- čini poudaril tovariš Tito 26. junija 1950. O uspehih de- setletnega delavskega samo- upravljanja dovolj priča že sa- mo tale podatek: industrijska proizvodnja pri nas se je od leta 1950 do danes povečala več kot za dvakrat! Naše tmo nekaj najvažnejših podatkov iz tega desetletja.

1950
Zvezna ljudska skupščina je 27. junija izglasovala osnovni zakon o upravljanju v držav- nih gospodarskih podjetjih in višjih gospodarskih združenjih po delavskih kolektivih. Do konca oktobra so bile izvedene prve volitve v delavske svete.

1951
V okrajnih in mestnih ljud- skih odborih so bili ustanov- ljeni zbori proizvajalcev.

1953
13. januarja je bil sprejet novi ustavni zakon, ki je na-

čelo samoupravljanja utrdil kot osnovno načelo družbene in politične ureditve Jugosla- vije. Zbor proizvajalcev uve- den republiške skupščine in v Zvezno ljudsko skupščino.

1954
Delavsko samoupravljanje je bilo razširjeno na PTT, na Ju- goslovanske železnice in ko- munalna podjetja.

1957
Od 25. do 27. junija 1. kon- gres delavskih svetov. Pris- tovalo 1745 delegatov in 62 inozemskih zastopnikov.

1960
Pripravlja se nov zakon o delavskem samoupravljanju.

Volitve v delavske svete so bile doslej sedemkrat. Prvič leta 1950, zadnjič pa ob kencu pomladi letos. V prvem de- setletju delavskega samoupra- vljanja je v delavskih svetih in upravnih odborih sodelovalo nad milijon 700 tisoč delavcev in uslužbencev.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Danes bi pravzaprav nadaljevali misli, ki smo jih zapi- sal v našem zadnjem pregledu. Pretekli teden je bil pri Centralnem svetu Zveze sindikatov posvet, na katerem so razpravljali o vlogi komun pri rasti življenjske ravni in o nalogah sindikatov v tej zvezi.

Razprava je opozorila zlasti na problem, ali bi kazalo oziroma ali je dopustno sredstva centralizirati ali pa jih je

Vzporedno: dohodki in proizvodnja

treba decentralizirati. Res je namreč, da so se sredstva lokal- nih organov v minulih štirih letih povečala za 58 odstotkov. Toda kljub tej krepitvi gmočnega položaja pa je delež komun v splošni razdelitvi dohodka zastajal za razdelitvijo narod- nega dohodka v celoti. Zlasti so dohodki komun zastajali za dohodki zveze. Leta 1959 na primer so se dohodki komun povečali za 16 odstotkov, medtem ko so se dohodki zveze povečali že za 28,6 odstotka. Pri vsem tem so se dohodki republik zmanjševali, delež gospodarskih organizacij pa je ostal v teh letih približno enak. Če trdimo, da je komunna osnovna gospodarska celica v našem gospodarsko političnem življenju, je povsem razumljivo, da morajo njeni dohodki naraščati vzporedno s povečevanjem produktivnosti in pro- izvodnjo. Ker tega ni, se komunne ne usmerjajo toliko na probleme gospodarjenja, kot na probleme reševanja ko- munalnih problemov v ožjem smislu besede, kar vsekakor ne odpira perspektive tem gospodarsko politično zaokroženim področjem. Nekatere komunne prav zaradi tega vidijo rešitev vseh problemov v tem, da pritiskajo na podjetja in žele od njih dodatna sredstva za svoje proračune ali pa na kakšne drugačne načine vplivajo na povziranje svojih dohodkov, če- prav le-ti skoraj v vseh primerih vplivajo na povečanje cen in s tem na znižanje realnih osebnih dohodkov.

Dejstvo je, da so bili še pred leti potrebni precejšnji cen- tralni skladi, ker smo z njimi zagotavljali skladen razvoj gospodarstva in omogočili dobro ekonomsko sodelovanje s tujino. Danes pa se je tudi v tem pogledu položaj precej spremenil. Tako na primer federaciji ni več potrebnih tistih 100 milijonov dolarjev, ki smo jih morali vsako leto porabiti za uvoz žita, kajti agroindustriji ukrepi so nam prinesli tolik- šen pridelok, da imamo dovolj domačega kruha. Zaradi takih in podobnih uspehov (na primer zagotovitev domačih surovin in podobno) lahko smejemo, da se delitev sredstev spremeni in postopno zagotovi, da bodo v komunah ostala sredstva za vsa tista gospodarska področja, s katerimi se komuna ukvarja in ki neposredno vplivajo na rasti življenjske ravni.

Delitev sredstev od vrha navzdol je vsekoli škodljiva, kajti namesto da bi silili ljudi k temu, da razmišljajo, kako zagotoviti več denarja za uspešnejši razvoj gospodarstva, jih silimo k temu, da razmišljajo, kako bodo utemeljevali svoje zahteve, da bodo dovolj prepričljivi takrat, ko se potegujejo za sredstva iz centralnih skladov. Decentralizacija sredstev, ki naj bi jih uveljavili, pa ne bo samo gospodar- skega, marveč tudi političnega pomena. Ljudje bodo usmerili svojo dejavnost na razmišljanja, kako čimbolj koristno upo- rabiti ustvarjena sredstva in bodo opuščali razmišljanja o tem, kako se boriti za sredstva na višjih instancah.

Povzetovanje, mimogrede naj rečemo, da smo silili, da bo o teh problemih razpravljala tudi Zvezna ljudska skup- ščina, je med drugim ugotovilo, da bo treba najti kolikor- toliko enotna merila za formiranje sredstev pri komuni. O tem smo v našem pregledu že pisali. Se celo pa drži, da so od politike odvisni realni zasluški proizvajalcev. Sindikati vztrajajo pri tem, da morajo realni zasluški rasti vzporedno s proizvodnostjo dela. Podatki o razvoju gospodarstva za mi- nule mesece v naši republiki pa kažejo, da se proizvodnost povečuje znatno hitreje kot realni osebni dohodki. Nekateri pravijo, da bi bilo napak, če bi vse povečanje sredstev, dose- ženo z večjo produktivnostjo, zajeli večji osebni dohodki. Tako trditve ekonomsko ni posebno utemeljena, saj je po- vsem jasno, da lahko porast realnih osebnih dohodkov vse- lej spremeni povečano produktivnost, kajti kljub temu so dohodki podjetja in skupnosti lahko znatno večji. Zaradi zadovoljive stimulacije bi bil porast dohodkov, ki ostanejo skupnosti, prav gotovo še večji kot doslej.

Teden varnosti pri delu

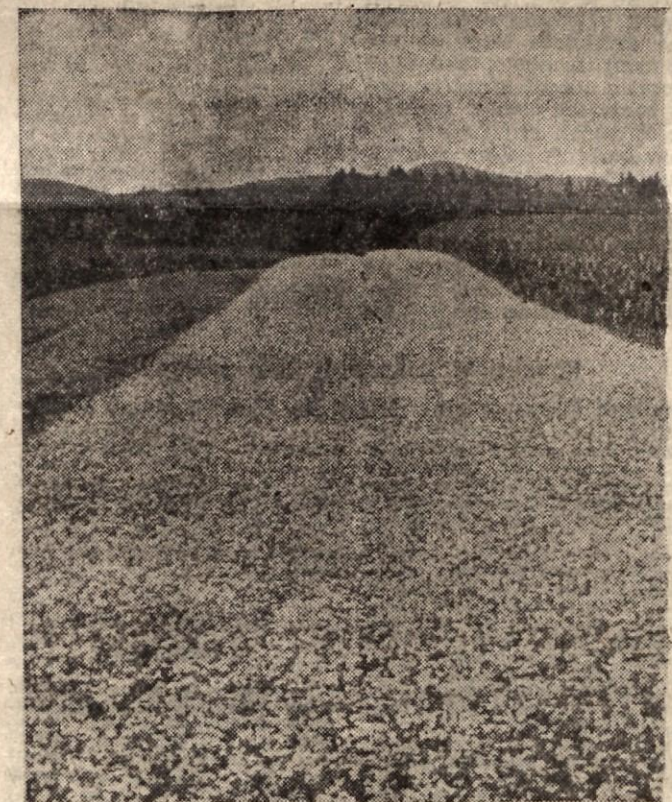
V vsej Sloveniji bo od 16. do 23. oktobra »TEDEN VARNOSTI«. Te dni bodo posvečeni še posebno skrb varnosti pri delu v podjetjih, tovarnah, strojnih delavnicah in drugod. Za var- nost pri delu lahko najuspeš- nejše skrbijo kolektivni gos- podarski organizaciji. Neposredni proizvajalci naj kot gospodarji proizvajalnih sredstev skrbijo tudi za lastno varnost pri delu, za svoje zdravje. S tem je povezan dvig življenjske ravni in tudi osebna sreča.

Namen tega tedna je v tem, da bo vzbudil nenehno skrb za varnost pri delu, za varnostno vzgojo delavcev, ki prihajajo v tovarne.

Organizacija TEDNA VAR- NOSTI se bo v našem okraju začela takoj. V akciji bodo so- delovale množične orga nizacije. Vsako podjetje bo naredilo svoj program TEDNA VARNOSTI. V večjih krajih bodo prirejali

Brez pridelnega dela ne bo velikega zaslužka

V trebanjskem obratu Pletilj- stva dela 56 žena in deklet. Večina jih vzame delo na dom, nekaj pa jih dela kar v obratu, ki je v zadrugi stavlji. V za- četku je delalo za Pletiljstvo 88 žena in deklet; število de- lavk je torej padlo že za 30, v kratkem bo pa še za več, ker se nameravajo nekatere zapo- sliti v razširjeni grosupeljski Vrvarni. Kmečka dekleta, ki delajo v Pletiljstvu, zaslužijo okoli 10.000 dinarjev na mesec. Rednemu delu se šele privaja- jo. Nekatere delajo le po ne- kaj ur na dan ali pa jih kar po več dni ni na delo. Te za- služiti, seveda obutno manj, če bi se delu privajale in prid- no zgrabile, bi bil njihov za- služek precej nad 10.000 dinar- jev.

Ajda cveti... Še teden dni, pa bo tu že koledarska jesen. V jutrih leže megle nad poljem, čez dan pa hite ljudje s pospravljanjem pridelkov

Odnos do higiene je odnos do ljudi

Nekaj zapiskov s kontrole sanitarne inšpekcije v občini Videm-Krško in Senovo

»Kaj bi o tem govorili v pisarni, pojdemo raje na teren,« je predlagal šef Sanitarne inšpekcije okraja No- vo mesto tovariš dr. Robert Neuba- uer in dodal, da bomo v posamez- nih obratih, kjer imajo opravka z živili, videli, kako spoštujemo pred- pise o higieni in izpolnjujejo nalo- ge sanitarne inšpekcije. Videli smo dobre in slabe primere. Ugotovili smo, da se ponekod resno trudijo, da bi zadostili sanitarnim predpisom, prav tako pa smo ugotovili, da je nekaterim skrb za zdravje ljudi de- veta briga, odločba sanitarne in tr- že inšpekcije pa naveden kos pa- pirja. Kaj smo videli?

VSE PO STAREM

V Krškem se je pridružil občinski sanitarni inšpektor, ki opravlja to dolžnost tudi v semski občini; in za- vili smo v gostilno Komočar. Rok za odpravo vrste sanitarnih pomanj- ljivosti za ta lokal je že potekel. Ničesar niso ukrenili, da bi stanje popravili. Stene nepobeljene in uma- zane. Skozi strop teče voda v kuhin- jo. Posoda, zlasti skodelice v omi- ri, umazana, stranišče – posebno po- glavje. V kuhinji je zaposlena moč ki ni zdravstveno pregledana, nima predpisane obleke, niti ni prijav- ljena na odseku za delo. Skladišče živil je v vlažni kleti, živila na tleh in na policah odprta zraven so dve miselovki... Zakaj? Škoda vpraša- nja.

Tudi pri Murku ni bilo dosti dru-

gače. »Da, saj bi, pa nimam denar- ja, občina pa samo obljublja,« se je izjavil lastnik. S takimi izjavami je težko prepričati koga, kajti za po- pravilo hladilnika, za pravilno shrambo živil, za odstranitev pose- de s pomijami od sodčka za pivo in podobne ukrepe ni treba posebnega kapitala, pač pa – zavest, da je či- stoča potrebna.

Obe gostišči sta v neposredni bli- žini občine. Imata zelo velik promet, toda skrb za zdravje ljudi, ki se hrani- jo v gostiščih, jim je, kot kaže, malo mar. To dokazuje tudi predlog sanitarne in tržne inšpekcije, naj bi obe gostišči, ker ne spoštujeta osnov- nih predpisov o higieni, zaprli. Za- kaj to še ni bilo izvedeno? Dobro bi bilo, da bi se za stvar pozanimal občinski ljudski odbor in podvel ukrepe, da se stanje popravi.

»VSEGA JE KRIVA NACIONALIZACIJA...«

Potem ko so sanitarni organi pre- gledali lokal obrata družbene pre- hrane v podjetju Elektro na Vidmu in ugotovili, da v redu izpolnjujejo navodila sanitarne inšpekcije, sme zavili v Brestanico. Ustavili smo se v Kolodvorski restavraciji.

Na vso vprašanja organov sani- tarne inšpekcije je mož zasebne go- stinčarke odgovorjal:

»Ja, vidite, vse je nacionalizirano. Nič ne vem še, kako bo. Kje se pa splača kaj vlagati, saj smo dovolj zabili v lokal. Ja, tu je bil prej »te-

pih« čez vso sobo. Priznam, vzel sem ga stran in prodal. Za tujske sobe zgoraj smo naročili nova vrata in okna. Pa pride nacionalizacija! Od- povedali smo naročilo, les pa pro- dali. Kaj boš zabijal, ko ne veš, kako bo...«

Prepričan sem, da imajo tudi gostje, ki prihajajo v ta lokal, že polna ušesa »nacionalizacije« in ve- like »krivice«, ki grozi lastnikom stavbe, ki je podobna manjšemu ho- telu.

TAM, KJER JE DOBRA VOLJA...

Ko pride človek iz takega lokala, kjer sliši samo stokanje in tarnanje, zna ceniti povsem drugačno okolje v drugem lokal, na primer pri Kosur- ju v Brestanici. Nič pretiranega, skromen, a prijazen lokal; čisto do- mače se počutiš v njem. Vse čisto, mize pogrnjene, na mizah sveže cvetje. Na priporočilo sanitarnega inšpektorja je lastnica uredila lično točilnico. Promet v tej gostilni je majhen, zlasti če ga primerjamo s prometom v prej navedenih gosti- ščih, vendar čutijo to dolžnost, da lokal uredijo in zadostijo predpisom o higieni pri ravnanju z živili.

V gostišču Pohle je lastnica pove- dala, da je letos investirala v lokal nad 600.000 din. Nakupila je nove stole, uredila kanalizacijo in sanita- rijo. Kazno je, da bo to postal pri- kupen lokal, kamor se bo gost rad vračal.

»Čistoča in spet čistoča, to je osno- va zdravja!« nenehno poudarjajo na-

ši čuvvari higiene. Če to velja na splošno, velja tembolj za javne obra- te, kjer imajo opravka z živili, kjer so možnosti za okužbo ali zastrupi- tev ljudi toliko večje. Izgovori, da ni denarja, da ni močje urediti vsega iz teh ali drugih razlogov, so čisto brez osnove zlasti zato, ker za mno- go stvari niti ni treba denarja, pač pa le nekoliko dobre volje in čuta odgovornosti do ljudi in njihovega zdravja. Tam, kjer tega ni – na ža- lost je takih primerov veliko – je ukrep organov ne samo potreben, pač pa tudi edini izhod, da se stvari izboljšajo.

Nekoliko več skrbi bi morali po- svečati splošni higieni in preventivi tudi občinski ljudski odbori. Vsako gledanje skozi prste komurkoli, ki ima opravka z živili, ima lahko hu- de posledice. Res da to leto v našem okraju nismo imeli primerov epe- demij, toda to je zasluga čuvarjev hi- giene in naših predpisov, ki ščitijo potrošnika. Na splošno je v našem okraju premalo sanitarnih inšpek- torjev, zlasti na občinski, vendar se čuti njihovo delo na terenu. To smo z zadovoljstvom ugotovili tudi ob tem obhodu.

Prav tako, kot je potrebno, da ljudski odbori z vso doslednostjo preganjajo primere malomarnega odnosa do higiene in zdravja ljudi, pa je potrebno, da podprejo tiste, ki se trudijo izboljšati naše gostinske obrte tudi v pogledu čistoče in hi- giene.

P.R.

SKOZI OLIMPIADU IN RIM

Izra olimpijskega plamena, ki je do sedaj zajela ves svet, je prvič zajela leta 1776 pred našim štejem v mestu Olimp v Grčiji. Tu so pričeli tekmovali Heraklejevci, bratje najprej v teklu, zatem so se te tekme in igre razširile še na druge športne panoge. Največja lovorika za zmagovalca je bil venec, spleten iz oljkovih vejic. Klasične olimpijske igre so se vrstile do leta 385, nakar so bile zadušene z nastopom mračnega srednjega veka. Olimpijska ideja je ponovno zaživela, ko so leta 1894 v Parizu sklenili s šport-

PIŠE: JANEZ VITKOVIČ

no prirediteljstvo oživetiti ta starogrški običaj v Olimpiu. Nadaljnjih 64 let olimpijskih iger nazorno dokazuje genialnost te misli, presajene v moderni čas. Šport je postal internacionalen, združuje vse narode in mladina v sedanjih dobi tehničnega razvoja raznih motorjev in raket uživa v lepota in koristih športnega boja. Ob tej priložnosti se nam kaže manifestirati prijateljstvo ne samo med športniki, temveč tudi med narodi. Na olimpijadi se bora športniki za dosego najvišjih rezultatov, pa tudi za povezanost in bratstvo naprednih sil vsega sveta.

Prvi Jugoslovani, ki se je aktivno udeležili olimpijskih iger, je bil Slovenec Cvetko Rudolf. Tekmoval je v sabljanju na olimpijskih igrah v Stockholmu leta 1912. Naš dosedaj najuspešnejši tekmovalac na vseh olimpijskih igrah je bil Leon Stukelj, trikratni olimpijski zmagovalček. Osvojil je tri zlate, eno srebrno in dve bronasti medalji. Na vseh

dosedanjih igrah je Jugoslavija osvojila 4 zlate, 9 srebrnih in 3 bronaste medalje. Športniki s kolektivno igro so bili najbolj uspešni v nogometu, ko so osvojili eno zlato in dve srebrni medalji.

Olimpijski plamen je po drugi svetovni vojni še posebej zažarel in se razširil na mnoge države, tudi one, ki so pred nedavnimi postale neodvisne. Tako se je za 17. olimpijado, ki je bila letos v Rimu, prijavilo 88 držav. Iz leta v leto se večja števila tekmovalcev, ki na olimpijadi postavljajo nove olimpijske in svetovne rekorde in imajo pred seboj možnost neslutenega razvoja.

V tem ozračju so se vršile priprave in predtekmovanja, ki so razgibala svetovno športno javnost in jo združila na stadionih v Rimu od 25. avgusta do 11. septembra 1960. Olimpijski plamen je objel tudi mene in me povečal na to veliko športno manifestacijo, da bi na lastne oči videl najvišje dosežke na tem področju in zlasti svoje ljubljene nogometaše, za katere smo trdno verjeli, da bodo osvojili eno izmed svetlejših olimpijskih kolajn. Znašel

V nedeljo startajo nogometaši v okrajni ligi

Po zapletih v spomladanskem delu okrajne nogometne lige in po nenadnih odpovedih klubov se je položaj v Nogometni podzvezi okraja Novo mesto že toliko uredil, da se bo v nedeljo pričelo okrajno ligaško tekmovanje, ki bo zajelo 6 klubov. Nejasnosti so še v zvezi s sodelovanjem NK Brežice, ki je pokazal zelo malo zanimanja za tekmovanje v okrajni ligi.

sem se v prvi jugoslovanski skupini 250 udeležencev, ki je iz Ljubljane s kolono šestih avtobusov 23. avgusta odpotovala v Rim. Po ceremoniji jugoslovanskih in italijanskih carinikov na obmejnem bloku smo kaj hitro prispeli v Trst. Tu smo za krajši čas postali, ogledovali luko, v kateri je kakor koklja na piščancih sedela neka velika prekoceanska potniška ladja, okrog katere so se pozibavale manjše ladje in čolnčki. Siroko obalo in ulice, obrnjene proti morju, je polnil večerni žvižg številnih prebivalcev. Pa kaj bi govorili o Trstu, mi gremo v Rim.

Kolona avtobusov drvi po lepih in bogatih krajih severne Italije. Na levi strani zakljuje v morju luči Benetke. To je eno izmed najlepših mest Italije. Edinstveno po svoji arhitekturi, urbanistični urejenosti s svojimi vodnimi ulicami, se po pravici imenuje lepota evropskih mest. Zal nam naše vodstvo ni dovolilo daljšega postanka. Pričeli smo požirati kilometre nočne vožnje. Skozi Bologno smo že vozili dremajo. Medtem smo čuli, da se to mesto ponša z univerzo, ustanovljeno leta

1088 in da je tu deloval veliki učenjak Marconi. Nadaljnja vožnja skozi Apeninske gorove je bila dokaj utrudljiva. Motorji so enakomerno brneli, potniki pa dremali na svojih sedežih. Le redki so uživali v romantični mesečini, ki je obilovala slikovito gorovje. V prvem svitu porajajočega se 24. avgusta so se pred nami risali obrisi bisera italijanskih mest Florence. V avtobusih je postalo živahno, posebno ženske so se ogledovale v zrcala in urejale frizure. Ko je naša kolona prispela v mesto, se je to že docela kopalo v jutranjem soncu. Po njem so se sprehajali prvi znanjci delovnega dne, ki so na oslihi vozili zelenjavo na trg, prevažali meso in kruh in druge potrebščine. Pristali smo ob velikem parku z umetnim jezerom, po katerem so leno plavali labodji in vozili svojo belo barko. Zahtevali vseh potnikov, da si ogledamo mesto, je bila še glasnejša, da bi se nam tudi Florenca ne izmuznila, kakor so se nam Benetke. In v tej zahtevi smo uspeli. Sprehajamo se po tem biseru Italije, kot jo sami nazivajo. To je resnično zelo lepo, živo, pisano in zanimivo mesto. Vsaka stavba ima umetniško vrednost. V središču mesta je monumentalna katedrala, zidana leta 1294, posebno izrazit je njen visoki zvonik. Pri odhodu iz mesta smo zgrešili pot in se vrteli v labirintu ulic, zaradi česar smo še temeljiteje videli celotno mesto. Iz tega kroženja nas je odvedel italijanski stražnik, ki se je z motorjem postavil na čelo kolone ter nas povedel na glavno strado.

Južna Italija je živo nasprotje severnim predelom. Sprejemi se odpirajo nekonzistentni predeli hribovitih in rečnih krajev, po katerih so osamljene kmečke hiše, ki se prebija skozi življenje. Obdelujejo za naše pojme nedostopna in hribovita zemljišča.

Okrajno ekipno žahovsko prvenstvo

Po sklepu odbora Okrajne žahovske zveze, Novo mesto, se bo v septembru izvedlo letošnje okrajno ekipno prvenstvo v žahu. Na njem bo letos predvideno nastopilo 8 do 10 osebnostnih ekip, najbolj pravilno pa bo branila ekipa SD. Novo mesto, ki ima tudi letos največ upanja, da odbrže za naslov. Vse ekipe bodo razdeljene v dve skupini - v novo mesto in zasavsko. Zmagovalec se bosta pomerila za naslov okrajnega prvaka, ki bo v oktobru nastopil na republiškem prvenstvu.

Novomeški košarkarji spet zmagali

Partizan (Novo mesto) : Partizan (Zelena jama) 85:70

Zelo važno tekmo v podzvezni ligi s spomladanskim prvakom Zelena jama iz Ljubljane so novomeški košarkarji z novo odločitvijo v svojo korist in to z nič manj kot 15 točkami razliko. To je že tretja zmagovita tekma v podzvezni ligi. Po tej tekmi se je novomeška vrsta povzpela na drugo mesto v ligi. Če zmagajo še v zadnji tekmi z Litijo, bo razlika v koših odločila, kdo bo jesenski prvak podzvezne lige. Žal pa bo v bodoče novomeška ekipa nastopala precej

oslabljena: Juristi odhajajo iz Novega mesta, Dr. Grandovac pa odhajajo v JLA. Vprašanje je, ali bo ekipa v bodoče sploh še nastopala, ker jo je že sedaj sestavljalo le 7 igralcev! Negativna kadrovska politika se masuje tudi košarkarjem!

Novoteks prvi v Mariboru

V nedeljo so se iz Maribora vrtili odbojkarji novomeške tekstilne tovarne »Novoteks«, ki so igrali na športnih igrah tekstilcev, na takšno imenovano »tekstilni« ladi. Na turnirju, ki so ga igrali v petek in soboto, so se morali posteno potruditi, da so bili prvi, ker je bila konkurenca zelo močna.

ŠPORTNE IGRE PROIZVAJALCEV V PAPIRNI INDUSTRIJI

Od 19. do 21. avgusta so bile v Vidmu-Krškem IX. športne igre proizvajalcev v papirni industriji LRS, katerih so se udeležili delavci in uslužbenci tovarna papirja iz Vevč, Kolčevega, Radeč, Črčaka, Sladkega vrha, Gorican in 58 tekmovalcev domačega kolektiva tovarne DJURO SALAJ. Tri dni so se merili v lahki atletiki, nogometu, odbojki, namiznem tenisu, streljanju, plavanju, rokometu in šahu. Prehodni pokal bo letos ostal na Vidmu, ker si je tekmovalna ekipa Tovarne celuloze in papirja Videm-Krško priborila 1. mesto z 232 točkami (2. Papirnica Kolčovo, 198 točk, 3. Vevče, 191 točk, 4. Sever, 5. Radeč, 6. Medvođe). In kar je najbolj razveseljuje: tradicionalna srečanja proizvajalcev papirja in celuloze v Sloveniji dajejo iz leta v leto lepše uspehe. Šport v delovnih kolektivih papirničarjev je zgled, kako je treba skrbeti za sprostitev telesa po napornem delu. Lahko le še želimo, da bi našlo pot v vrste športnikov-amaterjev še več delavcev in namencev vseh naših tovarn, podjetij, ustanov in drugih kolektivov. Kolektivno tovarne celuloze in papirja Videm-Krško pa lahko čestitamo za odlično organizacijo letošnjih športnih iger, ki je bila s pomočjo ObLO in sodelovanjem garhizije JLA Cerklje ves čas na višini!

Ta zemljišča so docela brez vode in izpostavljena sončni pripek, zato pridelujejo samo pšenico. To so tako imenovani koloni ali najemniki. Lastniki obsežnih zemljišč, grofje in veleposestniki, živijo v svojih gradovih in v vilah po mestih, najemniki jim pa plačujejo najemnino v naturi ali denarju. Iz teh razmer izhajajo notranje-politična trenja, ki prehajajo čestokrat v odkrite spopade za izvedbo agrarne reforme.

Blizamo se Rimu. Na zemljiščih so veliki nasadi oliv, paprik, paradajznikov in drugega južnega sadja. Pred Rimom se nahaja slikovito jezero Lago Albano. Tu se je večina naših tovarišev ohladila v prijetni vodi. V tem jezeru so bile olimpijske prireditve v veslanju.

V popoldanskih urah prihajamo v Rim. Krožimo po ulicah, vodji pota zopet nagaja kompas. In končno najdemo ulico Kristofa Kolumba, kraj našega bivanja. Nastanimo se v novi in veliki desetstanovalni palači. Pripomniti je, da je večina obiskovalcev stanovala v samostanih in šolah, ki jih imajo verske organizacije, in da so mnogi, zlasti manjši hoteli in gostišča ostali prazni, zaradi česar je prišlo do hudih polemik. V istem času zvečer je papež Ivan XXIII. sprejemal in blagosloavljal obiskovalce olimpijade, toda mi smo bili zaposleni z urejanjem naših stanovanj in prvim ogledovanjem okolice.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Červan — nov rekord LRS na 3000 m

O znanih tekaših Červanu, ki je doma iz Podgora pri Novem mestu, smo že večkrat pisali. Letos je zelo napredoval tako da je postal celo kandidat za državno reprezentanco. Zadnji mesec je bil na skupnem treningu dolgoproglaš v Kranjski gori, kjer se pripravljajo za Balkanske igre v Atenah. Že na prvem tekmovanju po tem treningu (pretekli nedeljo v Ljubljani) je dosegel velik uspeh, saj je premagal vse najboljše jugoslovanske dolgoproglaš (in to zelo preprosto) in dosegel zelo dober rezultat: 8:18,4 v teku na 3000 metrov. To je obenem nov slovenski rekord in najboljši letošnji rezultat v FLIRJ!

Jutri gostujejo holandski odbojkarji

Novomeški Partizan uživa v odbojki že več let velik ugled, saj je bil že tri sezone član zvezne odbojarske lige. Prav zato ni nič čudnega, če ob gostovanju tujih odbojarskih ekip v Sloveniji redno dobiva ponudbe, da bi ta ali ona ekipa gostovala v Novem mestu. Tako smo Novomeščani že večkrat imeli priložnost videti mednarodna srečanja naših odbojarskih ekip. Sedaj se nam znova nudi priložnost, da bomo videli »pri delu« odbojkarje iz Holandije, in sicer iz mesta Groningen. Ekipa sodi med najboljše holandske ekipe, ki tekmujejo za prvenstvo Holandije.

Po sporočilu društvene uprave bodo holandski odbojkarji gostovali v Novem mestu v petek, 16. septembra, ko se bodo ob 16. uri na Loki pomerili z moško ekipo domačega Partizana. Na zanimivo mednarodno srečanje opozarjamo vse ljubitelje Novega mesta in okolice.

Ne sto, temveč kar dve sto tisoč kopalcev!

Predzadnje sredo smo dobili podatke o številu letošnjih kopalcev tudi iz Zdravilišča Dolenjske Toplice. Od januarja do konca avgusta se je tu kopalo vsega 79.000 kopalcev (od tega v odprtem bazenu približno 29.000). Zaradi slabega vremena je bilo v zunanjem bazenu približno 14.000 kopalcev manj, kot bi jih bilo sicer. Potemkadar se je v bazenih v Šmarjeških, Čateških in Dolenjskih Toplicah ter v bazenu Kopitarne v Sevnici kopalo letos 200.985 kopalcev, kar je prav gotovo izredno visoka številka. Pove nam, da imajo naša termalna in naravna kopališča lepo bodočnost, predvidena nova športna bazena v Šmarjeških in Čateških Toplicah pa prav tako lepo prihodnost kot veliki športni bazen v Dolenjskih Toplicah, katerega sliko objavljamo za slovo od letošnje kopalne sezone...

RK Brežice : RK Branič 20:14

Po neuspelem startu breziških rokometarjev v Trbovljah (goraz v Rudarjem 30:24) nas je novoizbrano moštvo republiške rokometne lige ugodno presenetilo. V drugem kolu so Brežičani zaslužen porazil starega ligasga Braniča iz Maribora z rezultatom 20:14 (12:3). Takoj po začetku tekme so domačini prevzeli vodilno vlogo. Rezultat prvega polčasa nam ne kaže le razlike v golih, temveč tudi večjo sposobnost domačinov pri napadanju in streljanju na nasprotnikova vrata. Do konca prvega polčasa je bila tekma dinamična in lepa, v začetku druge polovice igre pa so Brežičani izvršili več menjav, kar se je pokazalo kot nekoristno.

Gostje iz Maribora so začeli silovite napade in samo veliki razliki v golih iz prvega polčasa se moramo zahvaliti, da so domači rokometarji odbržali vodstvo do konca igre, v domačem moštvo

so igrali vsi sorazmerno dobro. Vredno je pohvaliti vratarja domaćinov Lenarča, ki je ubranil več nevarnih strelav. Največ golov sta dosegla Srdić (7) in Tintar (6), pri gostih pa je bil najbolj uspešen Vojninc (4).

To, prvo lgaško srečanje v Brežicah je pred zadovoljnim gledalcem dobro vodil Kren iz Ljubljane.

M. C-ne

Elan Novo mesto : Borec Bršljin 1:1
Nedeljsko nogometno srečanje med obema novomeškima nogometnima ekipama je pokazalo zelo raven nogomet. Kar težko je razumeti, da je Elanova enajstotica po zelo dobri igri z zagrebško Lokomotivo zaradi odsotnosti dveh ali treh igralcev tako slabo igrala. Če v nedeljo v Krškem ne bodo nastopili kompletni in če ponovno igrajo ki so jo pokazali v nedeljo, potem se lahko zgodi, da se iz Krškega vrnejo brez točk.

OGLEDALO

»Julija sem imela dvanajst do trinajst jurjev primanjkljaja, pa sem ga morala nadomestiti.« Tako se izgovarja poslovodkinja prodajalne 1 »Sadja in zelenjave« na Glavnem trgu v Novem mestu. Na pritožbe potrošnikov so organi tržne inspekcije posegli v »razvoj dogodkov«. Na dan so prišle res prave umazanine. Cene v prodajalni so ostale kar vso poletno sezono enake. Poslovodkinja je iz skladišča sicer dobivala prave kalkulacije, prodajala pa je kar po svojih, višjih! Julija je bila prodajna cena čebule 90 din za kg, prve dni avgusta je padla na 70 din, v poslovalnici 1 pa so jo še naprej prodajali po 90 din. Hruške so bile dveh vrst: ene po 50, druge po 60 din, »povprečna« cena pa je bila za obe vrsti kar 60 din. Paradizniku je bila po 20. avgustu znižana cena na 38 din, v poslovalnici 1 je obveljala stara cena 40 din; krompir, ki se je pocenil na 18 din, je poslovodkinja še naprej prodajala po 20 din.

»Izgovor« smo že slišali. Do 1. septembra je poslovodkinji res uspelo poloviti primanjkljaj iz julija. Z 10- in 20-dinarskimi kovanci iz žepov potrošnika... Vprašujemo se, kako je mogel julija nastati manko 12.000 dinarjev? Ves kalo odpisujejo v poslovalnici

»REDILNI« VITAMINI

vsak dan sproti in ga konec meseca razknjižijo. Avgusta je bilo odpisanih 50.834 dinarjev za: 328 kg pokvarjenega paradiznika, 111 kg breskev, 131 kg hrušk in za manjše količine drugega sadja in zelenjave. Julija je bilo v poslovalnici 1, da bi zaščitil potrošnika? Ali njegovi člani sploh vedo, kaj se je dogajalo v poslovalnici?

Trgovski poklic je naporen in odgovoren, trgovci pa nam radi zamerijo resnico in trdijo, da se zaletavamo samo v trgovino. Saj tudi ne moremo drugače! Dokler ne bodo iz svojih vrst izločili takšnih, kot je poslovodkinja, o kateri govorijo ta sestavek, bodo prav takšni ljudje metali senco na vse poštene trgovce!

(Foto: Krahulac, Videm-Krško)

REPORTAŽA IZ 21. STOLETJA

4

ZADNI BOJEVNIK

Za Bunca Minagawa se je druga svetovna vojna šele zdaj končala. — Tega bivšega japonskega vojaka so odkrili na otoku Guam, kjer je preživel šestnajst let, ne da bi s komerkoli spregovoril besedo. V najgostejšem pragozdu se je skrival pred domačini, ki so ga zamašili s kroglicami. Se je posrečilo, da so ga po kratkem boju ujeli. Minagawa je bil preprčan, da so Američani zavzeli otok in da vojna še vedno traja. V pragozdu se je preživljal s kokosovimi orehi in z drugimi sadeži. — Leta 1944, tik pred napadom Američanov na otok, je izgubil zvezo s svojo enoto. Potikal se je po vsem otoku, dokler si ni končno uredil brolj, kjer so ga tudi odkrili.

Domače živali

Uprava newyorškega živalskega vrta je sklenila, da bo kazala tudi domače živali, kajti »troci«
več ne vedo, kakšna je ovca, krava in konj, čeprav poznajo vse znamke avtomobilov...

Dekle na sliki sta doma iz Taiwana v Indoneziji. Obe sta stari po osem let, le da je ta na levi normalno razvita, medtem ko je mlajša zostala v rasti in je visoka vsega 72 cm, tehta pa — verjeli ali ne — samo 4 kg. Zdravniki ne vedo vzroka, posebno ker so vsi njeni predniki normalno razviti ljudje. Kljub zostali telesni rasti pa je deklica umsko povsem normalno razvita.

V Piranu so postavili sončno peč — prvo v Jugoslaviji. Koncentrira takšno količino sončne energije (40000 C), da se na ustvarjeni vročini najtrobje metal topilo kot loj. Slika kaže napravo, ki je postavljena na Belem križu nad Piranom.

Za lepšo zabavo na dopustih so si v Sovjetski zvezi v svojih morskih ali rečnih letovih mislili vodno vozilo, ki ob minimalnem naporu obeh uporabnikov prevaža veselo dopustnike po vodni gladini. V bistvu je to nekakšen vodni bicikel, katerega sistem je dobro videti na gornji sliki.

POGLED V PRIHODNOST

Upor proti vrtenju že pri kakih 150 do 200 kilometrih na uro tako naraste, da postane vožnja nevarna. — Zato je ugodnejše leteti po zraku: izguba sile in goriva je manjša.

Danes rabimo avtomobil predvsem za krajša potovanja, za daljša pa potujemo z letalom. Vprašali boste, če nameravamo konstruirati letajoče avtomobile? Osebnostno menim, da bi bil tak avtomobil neprikladen. Da bi avtomobil usposobil za letenje, bi ga morali sestaviti bolj zapleteno, s tem bi ga podražili, trpele pa bi tudi njegove vozilne lastnosti tako na tleh kot v zraku. Take letajoče dvočivke bi bile slabše od avtomobila na zemlji in slabše od letala v zraku. Letajoči avtomobil bi bil uporabljen kvečjemu za kakšno posebno nameno.

Avtomobil v zraku

V zadnjem času res preizkušajo tako imenovane »plavajoče«
avtomobile. Bistvo tega

Trener nogometne enajstostorice Arsenal iz Londona Swindin je opremil svoje igralce s posebnimi radioprejemniki, prek katerih dejansko on vodi celotno tekmo. Na sliki je videti, kako je napravil montirano igralca Jimmyja Bloomfielda. Vendar pa pravijo, da se zadeva verjetno ne bo obnesla, ker je igralec vso pobudo in jih celo moti pri igranju.

Poroko po smrti enega izmed zarotnikov so se dni imeli v Frejus, v nesrečnem francoskem mestu, ki ga je lani zalila voda, ko se je podrl jez. Tedaj je izgubil življenje tudi Andre Capra, ki naj bi se bil prav tiste dni poročil z Ireno Jodard (na sliki). Ta je bila z njim noseča in je pred dnevi rodila deklico. Da bi ta imela očeta, je sam predsednik De Gaulle podpisal poseben dekret, s katerim je Irena Jodard postala žena (in hkrati vdova) Capra. To je menda edinstven primer, da je neka žena sklenila zakon z mrtvim zarotnikom.

Ogledali smo si Kmetijsko šolo na Grmu, drevesnic, hleve in drugo, potem samostan in njegove zanimivosti v Rajhenburgu ter tovarno čokolade in likerjev. Seveda so proizvodnjo držali v strogi tajnosti. Videli smo tudi samostan Pleterje in si ogledali lepo sadno drevje, strokovno urejene špalirje hrusk in vodomet, ki je avtomatično zalival grede in drugo rastlinje.

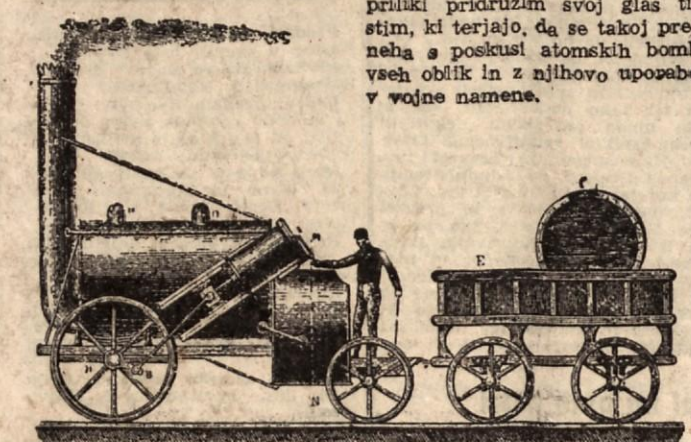
»plavanja«
je v temle: pod trupom avtomobila namestijo napravo, ki odvaža v tla podstrome posebnih tokov. Vzememo učinkovanje elektromagnetnih polj teh tokov in samega stroja dvigne avtomobil 35 do 50 centimetrov od tal in na tej višini, nad zemljo, se avtomobil tudi premika, dobesedno plava v zraku. Vidite, pravkar je mimo nas švignil tak stroj. Ali pa mu sploh moremo reči avtomobil? Prej je to neka nova oblika prevoza. Avtomobil brez koles po mojem osebnem mnenju sploh ni več avtomobil...

Nashe vozilo je narahlo zavlelo in ustavili smo se pred bleščečim aluminijastim lokom, ki se je drzno bočil nad cesto.

V globinah vesolja

Pa se pogovorimo o sanjah znanstvenikov 21. stoletja! Profesor Kiril Petrovič Stanjukovič si je posegel v lase. V znanosti ga poznajo kot drznega, toda resnega, celo pedantnega učnjaka, tovariši pa kot ljubitelja veselih dvoplov in bistrih umnih domslil. Nama ugaja nenadejani obrat pogovora, ki ga je predložil profesor.

— Sicer pa sami razumete, — profesorjev pogled je postal malone mrk, — da bi učenjaki 21. stoletja lahko sanjali o pri-

Stephensonova »Raketa«
je bila svojčas »šudo tehnike«
in neverjetno pomemben izum — danes pa učenjaki že določeno govore o 3 do 4 metre širokih železniških progah, na katerih bodo izkoriščali lokomotive z močjo 40 do 50 tisoč konjskih sil, vozile pa bodo 250 do 350 km na uro. Pogojali jih bodo seveda »atomski kotli«
in ne več para, ki je botrovala zgornjemu »železnemu konjčku«...

V objemu pasje mrcine

Bilo je pred več desetletji, ko smo na deželi orali ledino na gospodarskem polju. Ustanavljali smo sadjarska društva po Belj krajini, društva rejcev malih živali, se udeleževali v podružnicah Kmetijske družbe, pri gasilcih, pri rejali smo gospodarske razstave, predavanja, praktične tečaje in poučne izlete. Skratka bili smo zaposleni z naprednim gospodarstvom, prizadevali smo si za lepše okolje naših domov, vasi in sploh za olepšavo domačega kraja.

Tako smo priredili tudi gospodarsko poučen izlet za kmete in gospodarske kroge v dolino gradov s Kosovim avtobusom.

Ogledali smo si Kmetijsko šolo na Grmu, drevesnic, hleve in drugo, potem samostan in njegove zanimivosti v Rajhenburgu ter tovarno čokolade in likerjev. Seveda so proizvodnjo držali v strogi tajnosti. Videli smo tudi samostan Pleterje in si ogledali lepo sadno drevje, strokovno urejene špalirje hrusk in vodomet, ki je avtomatično zalival grede in drugo rastlinje.

Avtomobil ni zašel: »Ensk«
smo prebrali na loku, malo nižje pa besede, ki niso umrle v stoletjih in so postale simbol ruskega gostoljublja: »Dobrodošli!«
stopili smo iz avtomobila.

— Pustil ga bom tukaj, — je rekel Dolmatovski, — kajti to je taksi. Taki taksi brez šoferjev stoje pri nas povsod, zmeraj na razpolago slehernemu državljanu naše dežele. Potovanje z njimi je popolnoma varno. Šofiranje, kakor ste videli, je povsem avtomatizirano in nobenega nedovoljenega povelja stroj ne bo izpolnil.

Odšli smo pod aluminijastim lokom in pred seboj zagledali mesto.

Vendar sem uverjen, da se človeštvo ne bo pokončalo s samomorom in da bo 21. stoletje nastopilo. To bo čudovito stoletje!

»Narobe« materia

Kot veste, so prav zadnja leta znanstveniki odkrili tako imenovane protidelece — »narobe«
materije, bi ji lahko rekli — in uspelo jim je, da so nekatere od njih dobili na umetni način. Na žalost v naših pogojih ti protideleci (ta »narobe«
snovi), ne »živijo«
dolgo, komaj rojeni, že zginejo, trajajo le ničev delček sekunde. Zginejo ob trčenju s sebi podobnim delcem. Pri tem se razvije velika količina energije, kar stokrat večja, kakor pri vodiko-helijevi jedrski reakciji.

Lahko si zamislimo atome in celo molekule, zgrajene povsem iz protisnovi. Morda so v kakih oddaljenih pokrajinah vesolja pravzaprav galaktike, zgrajene iz protidelecev. Učenjaki na planetih teh galaktik so morda prav zdaj s svojimi sinhrorafotometri dobili prve osnovne delce, običajne za naš svet, in jih opazujejo in proučujejo s prav takim presenečenjem, kakor mi protidelece — »narobe«
snovi.

Zamislimo si takle zabaven primer: bitje-človek — iz tega protisnovega sveta — ki nam na Zemljo. To bitje lahko živi le pod nekim energijskim »zvonom«, pod pokrovom, ki ga popolnoma loči in naše snovi. Pa se zgodi, da se je zaljubilo v dekle našega sveta. To je povzročilo tragedijo kozmičnega obsega, kajti njun prvi poljub, njun prvi stik je sprožil orjaško eksplozijo.

Eksplozija ob stiku snovi in protisnovi... Trenutno je moje osnovno področje dela v znanosti — dinamika plinov. In izredno me zanima vprašanje glavnice delcev snovi pri takih eksplozijah. Spoznamo se v poštenem vrtilcu plinskih in svetlobnih valov, zavrtih in zavozlanih z magnetnimi in gravitacijskimi polji, v kaosu razbesnelih notranjih jedrskih sil, je nepopisno zanimiva in neznansko zapletena naloga. Vendar si že danes lahko zamislimo sorazmerno miren potek takega pretvarjanja delcev snovi in protisnovi v kvante elektromagnetnih polj, v šarke svetlobe.

Prijela od zadaj in me stisnila, da niti geniti nisem mogel. Bil sem kot v kleščah. Rok sploh nisem mogel premakniti. Če sem se skušal rešiti, me je pes s šapo prijel za lase. ki so bili precej dolgi, in me potresel kot mačka miš.

Predvidno je otipaval moje žepe, če ni notri kaj takega, kar bi ga podkajilo in sploh se je obnašal kot detektiv. Ko je videl, da nimam orožja in napadalnih namenov, me je izpustil in začel rečati, toda nisem se smel ganiti. Pri izpustku, da bi se kako izmotal iz tega mučnega ujetništva, me je ponovno objel in tako stisnil, da sem mislil, da bo treba hlače spodaj zavezati. Rečal je vedno glaseje; nato je vendar prišla neka služkinja in ga poklicala.

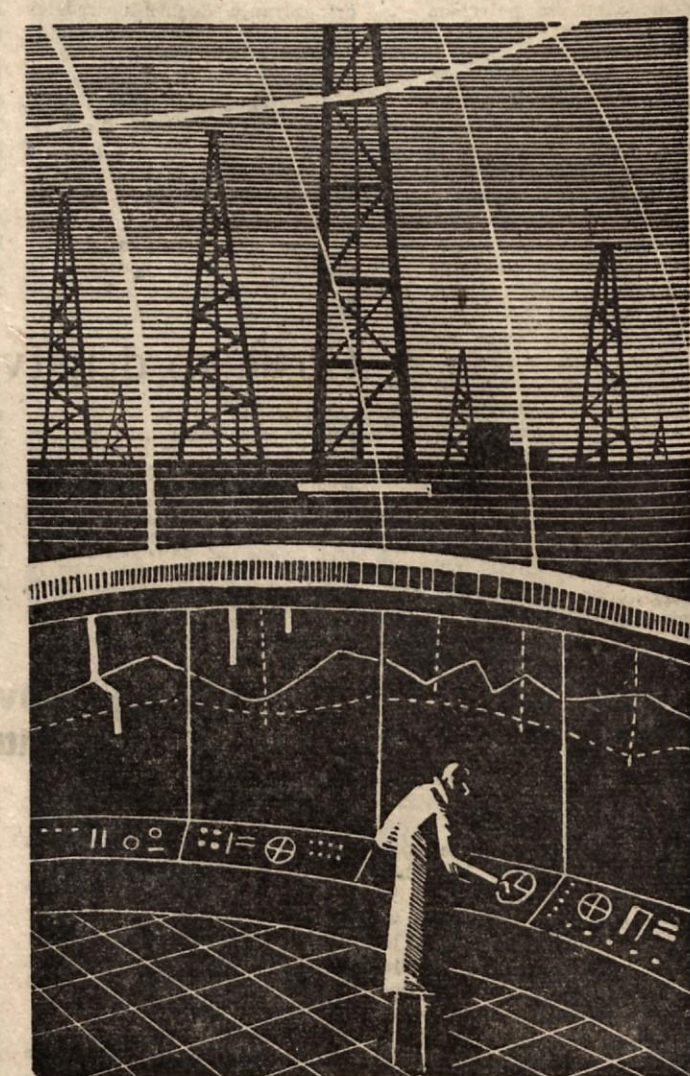
Prišel sem, čeprav z malo zamudo, pred graščaka, ki je imel ravno delavce v hiši. Pleškarji in zidarji so nekaj preurejali in je bilo vse narobe, tako da si ni bilo mogoče ničesar ogledati.

Menj je še danes žal, da nisem mogel mrcine kresniti po črepih.

Jakob Springer

Raketa, ki jo žene svetloba

Tak »miren«
potek je mogoč, če bomo dajali snov in protisnov v celico zgorevanja v obliki silno razredčenih plinov v majhnih količinah ali v tankih curkih. Moremo si predstavljati, da bo znanstvenikom uspelo, ko bodo obdali reagirajoče snovi z nevidnimi toča neprebojnimi stenami elektromagnetnih polj, naravnati proizvede te reakcije — potok fotonov v eno smer. In takrat bo mogoče zgraditi najmočnejši, teoretično zmožljiv motor — fotonsko raketo. Menim, da bodo v 21. stoletju končani vsi teoretični načrti, ki so nujno potrebni za praktično izdelavo takega motorja.

Nad zemljo vrtni in kontrolni stolpi, na komandnih ploščah dežurnega pa avtomati sproti rišejo, kaj se dogaja globoko v nedrjih Zemlje. Rudarstvo 21. stoletja bo povsem drugačno, kot ga poznamo doslej...

NEKAJ OKROGLIH

POMENEK NA VASI

»Veš, žena, po mojem je treba v kmečko gospodarstvo uvajati samo moderne stvari.«
»Prav, Miha: kupi mi tergal krilo!«

»PRENOS«

»Ti, kaj danes prenašajo z rimske olimpiade?«
»Marsikaj; vprašaj na carini...«

MED LOVCI

»Ja, kod pa hodiš, Fortunat? Ze vsa večnost te nisem videl, kakor da si zajec...«

DOMAČA OLIMPIADA

»Poglej Marjanco — zmaga je.«
»Na olimpiadi?«
»Ne. Prekosila je Timco in se plasirala pri Petru...«

SODOBNOST NA VASI

»Kaj se pa jezite, oče?«
»Se moram! Mulc se mi je z vespo zaletel v drog s televizijsko anteno in jo podrli.«

POGOVOR MED STVARMI

»No, kako je kaj, kolega?«
vpraša pomaranča limono.
»Eh, pusti me, danes sem nekak kisle volje,«
odgovori limona.

NAPAKA PSOV

Francoski zdravnik dr. Merit je velik ljubitelj živali, napisal je številne študije o njih, zlasti pa ima rad pse. Zadržuje se izjavil v intervjuju:

»Pse imam res silno rad, čeprav imajo neko zelo hudo napako — vsi namreč preveč radi verjamejo ljudem...«

VESEL NAPIS

V Babini Gredi (Hrvatska) je pred vojno živel kmet Ivan Meško, veseljak in vinski bratec, zato je večkrat imel opravka z orožniki. Da se jim maščuje, si je že za življenja postavil nagrobnik z napisom: Tu počiva Ivan Meško, vse na zemlji mu bilo je težko. Zda pa je vsega tega sit, žandarji in policaji naj ga pišejo v rti!

ZAMENJAVA

»Ali Fridolin Šleparček še stanuje v tisti lepi vili, ki gleda na mestne zapore?«
»Naa. Zda se je preselil v zapore, pa gleda v vilo!«

POGUMEN KONJ

»No, oče,«
vpraša turist, »ali je tale vaš rjavec plašljiv?«
»Prav nič,«
odgovori očanec. »Pomislite: sam spi v stali, in celo v temi.«

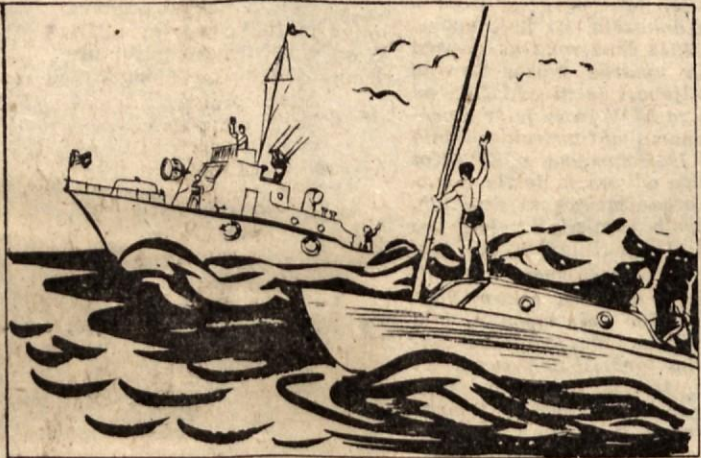

— Ej, Silvija, nekaj že s tem stiskanjem trebuha, kadar srečamo kakšno lepo damico...

PIŠE: Drago Dresnig
ZAKLAD
OBALI
Riše: Milan Maver

55.
Mornarji in miličniki so brž odpeljali Nemea na krov, kjer so ga vtaknili k njegovemu pajdašu.
»Privetila oha čolna k našemu,«
je naročil oficir.
»Ni treba,«
je rekel Bojan. »Dajte nam raje bencina, bomo že sami prišli do zaliva.«
Oficir jim je rade volje izpolnil željo. Vtem je prišel neki miličnik, ki je kazal na barko.
»Tale barka ima številko 27,«
je pojasnil. »To je prav ista barka, zaradi katere je prišel danes zjutraj ribič iz mestne zadruge k nam na postajo. Nekdo mu je ponudil ukradel.«
»No, zdaj vemo, kdo je bil tat,«
je rekel oficir.

Maša je pokazala dečkom, kako je treba naliti bencin. Nato je sedla za volan, ker je najbolje poznala motor. Patruljni čoln se je premaknil. Maša je bila dober šofer. Ker je patruljni čoln nalašč zmanjšal brzino, je z motornim pišala kar vstrice.
»Da veste,«
je govoril Mišo, »take dogodivščine nisem bral niti v knjigah o morskih piratih.«
Oficir na ladji, ki je spremljal njihov čoln, jim je prijazno mahal in se smehljaj. »Pravi mornarji ste! Ko boste končali gimnazijo, pridite k nam v pomorsko šolo.«
»Bomo,«
je odgovoril Mišo. »Sklenil sem, da bom mornar.«

57.
Ko sta se oba čolna ustavila ob obali, je že čakal tudi Mašin oče. Miličniki so mu pojasnili, kaj se je zgodilo.
»Fantje, ne bom vam pozabil, kar ste storili za Mašo,«
je rekel.
»Storili so tako delo, da zaslužijo samo hvalo!«
je rekel oficir.
Ko je profesor vse zvedel, je od veselja objemal Mašo. Oficir pa je stopil k fantom: »No, jutri napravimo zapisnik. Naj bo tudi na papirju, kar je bilo v resnici.«
Fantje so mu segli v roko. Prišli so še drugi mornarji in miličniki in pozdravljanja ni bilo ne konca ne kraja.